

**HARIDUSVALDKONNA ARENGUKAVA JA NOORTEVALDKONNA
ARENGUKAVA JUHTKOMISJON KOOSOLEKU PROTOKOLL**

19.05.2025 nr 1.1-7/25/22

Koosoleku toimumise aeg: 15.04.2025 nr 6

Algus kell 14.30, lõpp kell 17.00

Juhatas: Triin Laasi-Õige

Protokollis: Karin Aksalu

Osa võtsid: Ave Schultz (RaM), Anniki Aruväli (KUM), Kirsti Melesk (MKM), Heleri Reinsalu (SOM), Mikk Lõhmus (REPÕM), Henry Timberg (SIM), Laidi Surva (JUM), Laura Kirss (Riigikantselei), Jan Trei (ELVL), Kalle Kalda (Ametiühingute Keskliit), Liisi Haas (Kaubandus-Tööstuskoda), Reelika Leetmaa (Töötukassa), Triin Lauri (valdkondlik ekspert), Ain Tõnisson (valdkondlik ekspert), Mario Mäeots (valdkondlik ekspert), Ede Tamkivi (valdkondlik ekspert), Uku Varblane (valdkondlik ekspert), Anne Kivimäe (valdkondlik ekspert), Käthrin Randoja (Statistikaamet), Triinu Soomere (HTM), Renno Veinthal (HTM), Kairi Kaldoja (HTM), Ülle Matsin (HTM), Heili Griffith (HTM), Margus Haidak (HTM), Meelis Aunap (HTM), Britt Saarsen (HTM), Anu Lihtmaa (HTM), Irja Tamme (HTM), Inge Oopkaup (HTM), Ragne Hoff (HTM), Keit Parts (HTM).

Puudusid: Liina Pöld (HTM), Asta Tuusti (KLIM), Kaja Sarapuu (Eesti keelenõukogu), Tauno Asuja (EPIK), Raul Aron (Tööandjate Keskliit), Emöke Sogenbits (valdkondlik ekspert).

Kutsutud külalised: Eesti Avatud Noortekeskuste Ühendus, Eesti Kunstikoolide Liit, Eesti Noorsootöötajate Kogu, Eesti Noorte Vaimse Tervise Liikumine, Eesti Teadushuvihariduse Liit, Eesti Õpilasesinduste Liit, Eesti Üliõpilaskondade Liit, Noored Kotkad, Kodutütred, MTÜ Changemakers, Noorteühing Eesti 4H, Statistikaamet, VeniVidiVici.

PÄEVAKORD

1. Tulemusvaldkonna „Tark ja tegus rahvas“ 2024. a tulemusaruande tutvustus ja arutelu
2. Ettepanekute arutelu haridus- ja noorteprogrammi 2026-2029 muutmiseks ning perioodi 2021-2027 Euroopa Liidu struktuuritoetuste vahendite planeerimise ja nende kasutamise osas

1. Tulemusvaldkonna „Tark ja tegus rahvas“ 2024. a tulemusaruande tutvustus ja arutelu.

KUULATI:

Kuulati Triin Laasi-Õige ettekannet.

Kuulati Ülle Matsini ettekannet.
Kuulati Kairi Kaldoja ettekannet.

KÜSIMUSED JA VASTUSED:

Triin Lauri kommenteerib tutvustatud edusamme ja väljakutseid ning küsib kas HTM-l on materjali, mis edusammudeni viis ning mis aitaks väljakutsetega paremini tegeleda? Et mis on nende edusammude taga ja kas on teada mis töötas ja mis ei töötanud? Kuidas me järgmisesse perioodi selle õppetunni kaasa võtame?

Ülle Matsin vastab, et palju suur abi on olnud rahvusvahelistest praktikatest uurides, mis on tehtud teistes riikides ja nende numbritele otsa vaadates.

Triin Lauri teine küsimus on seotud noorte- ja andepoliitikaga, kas seal on tehtud mingeid samme ja küsib teaduslikult põneva küsimuse, kuidas on andekus defineeritud.

Ülle Matsin vastab, et 2025. aasta alguses toodi andepoliitika kaasava hariduse alla ja see tähendab seda, et meil on haridusliku erivajaduse mõlemad kontseptsiooni otsad, üks poliitikavaldkonnas, mis tähendab, et andekuse defineerimise teema on lahti.

Mario Mäeotsal on küsimus keeletaseme koolituste kohta, et mil määral vaadatakse, kas keeleõpe on kombineeritud metoodikaga.

Kairi Kaldoja vastab, et keelekoolitused ja metoodikakoolitused on eraldi koolitused. Hetkel on probleem pikemate koolitustega ja õpetajatel tundide asendamisega, oleme väga suure sammu edasi astunud ka asendusõpetajate valdkonnas, kahtlemata on seal suur samm veel minna. Pakkumisi on hetkel isegi rohkem, kui turul olev nõudlus. Kui me räägime programmidest, kus õpetajal on võimalus minna keelekeskkonda pikemaks ajaks, näiteks Ida-Virumaa õpetajal on võimalus minna kaheks nädalaks eestikeelsesse keskkonda õppima, siis nendel programmidel me kohti reeglina täis ei saa.

Mario Mäeots küsib lisaks: kas koolitustegevuste kõrval on mõeldud ka muid tegevusi või programme, mis õpetajaid motiveeriks?

Ülle Matsin vastab, et kui vaadata eelmiste perioodide mõju analüüsi, siis sealt on näha, et selliste ühekordsete koolituste efektiivsus on väike. Tegelikult peaks mõõtma seda kui palju õpetaja klassiruumis õpitud rakendab ja kindlasti on mõjusamad arenguprogrammide laadsed koolitused.

Anniki Aruvälja toob välja soovi koostöös arutada, kuidas paremini rakendada õppekavades sisalduvat kultuuriväärtuste potentsiaali tuues välja Portugali kultuuri ja hariduspoliitika lõimumise.

Triin Laasi-Õige markeeris ära, et võtame info teadmiseks.

Ats Mattias Tamm (EÕEL) küsib, kas on andmeid kui palju on neid õpilasi, kellele KOV on korraldanud ligipääsu tugispetsialistidele.

Ülle Matsin vastab, et KOV võib tugispetsialisti teenuse korraldada ka tsentraalselt, on õigus pakkuda ka teenust. See ei pea olema kooli ametikoha mõttes lahendatud. Seda infot saame andmete pealt vaadata.

Ats Mattias Tamm (EÕEL) küsib veel arengute osas, mis on seotud põhikooli lõpueksamite ja sisseastumiskatsetega ning õppimiskohustuse ea tõusuga. Lisaks viitab Veebruaris ilmunud Postimehe artiklile.

Ülle Matsin vastab, et HTM töötab hetkel lahendust alles välja ja kindlasti jõuame ka aruteludesse, mille kohta ka vastav info tuleb.

Ats Mattias Tamm (EÕEL) küsib kas kutsehariduses tehakse sisulisemaid muudatusi nõ keskhariduse omandamise juures nüüd kui kutsekesharidus on nelja aasta pikkune. Kas parandatakse ka hariduse kvaliteeti?

Ülle Matsin vastab, et nelja aastaste kutsekeshariduse õppekavade osas toimub sisuline muudatus, kus õppekavade sisus üldhariduse õppe osakaal kasvab 30% -lt 80%-le. Nelja aastane õppekava pakub siis samasuguse nõ ettevalmistuse sisenemiseks kõrgharidusse.

Ats Mattias Tamm (EÕEL) küsib lisaks, kas arutelul on olnud kogu süsteemi reformimine? Et mõtestada eksamite eesmärk, mis täna õpilastele suure koormuse panevad. EÕEL on valmis sellel teemal kaasa rääkima.

Ülle Matsin lisab, et siin on kindlasti arutelu kohti ja kaasame EÕELi kindlasti kui poliitikat kujundame.

Jan Trei küsimus: Milline on täpne tegevuskava keskhariduse koolivõrgu vastutuse jagunemise küsimuse lahendamisel?

Jan Trei küsimus: Kuidas planeeritakse lahendada tulemusvaldkonna peamisi arenguvajadusi?

Jan Trei küsimus: Haridusleppel kirjutatakse alla marginaalne osa omavalitsustest. Ei saa väita, et omavalitsustega on kokku lepitud õpetaja neljaastmelises karjäärimudelil.

KUULATI:

Kuulati Renno Veinthal ettekannet.

KÜSIMUSED JA VASTUSED:

Ain Tõnisson küsib, et kas on kaalutud mingisugust tüüpi erandeid, et mitme õppekava läbimise rahastust hoida üleval? Toob ka näite, et üliõpilased kipuvad valima enne sellise, nõ päris matemaatika ala, teades, et nad saavad pärast tasuta õpetajaks õppima minna.

Renno Veinthal rõhutab, et kõrgharidus peaks teenima ühiskondlikku kasu ning kahtleb järjestikuse tasemeõppe põhjendatuses. Vajadusel võiks kasutada mikrokraade. Õpetajakoolituses esineb erandeid ja probleeme, kuid lahendused peaksid lähtuma vastutuse suurendamisest ja süsteemi jätkusuutlikust rahastamisest.

Ülle Matsin lisab, et õpetaja õpe on tasuta ja mikrokraadid on tegelikult õpetajatele tasuta. Õpetajate järelkasvu kontekstis on näha struktuurset puudujääki. See tähendab seda, et näiteks alushariduse ja klassiõpetaja kontekstis õppima asumisel on konkurss hea ja siis on kitsaskohad matemaatika, loodusainete kohapeal. Mis tähendab, et peame ümberõppe hoidma avatuna.

Henry Timberg küsib, et miks on otsustatud, et rahvusvaheline konkurentsivõime valdkonna mõõdikuks on Eestis õppivate immatrikuleeritud välisüliõpilaste osakaal? Kas Eesti ülikoolide rahvusvahelist konkurentsivõimet tagaks paremini see kui me keskenduks nende reitingule rahvusvahelisel tasemel rohkem kui sellele kui palju meil õpib ülikoolides rahvusvahelisi üliõpilasi?

Renno Veinthal arutleb rahvusvaheliste ülikoolide ränkingute üle, märkides, et need on osaliselt läbipaistmatud ja mõnikord manipuleeritavad. Ehkki neid tuleks jälgida, ei tohiks nende alusel juhtida kõrghariduspoliitikat. Rõhk peaks olema rahvusvahelistumise sisulisel

kvaliteedil, mitte pelgalt välisüliõpilaste arvul. Oluline on, et välismaalastel oleks tugev akadeemiline võimekus ning et kõrghariduse laiapõhjalisus ei kahjustaks selle sisulist taset.

Ede Schank Tamkivi küsib elukestva õppe prognoosi dokumendi kohta (lk12), kus on välja toodud, et tegemist on Euroopa Komisjoni mõõdikuga (täiskasvanute elukestvas õppes osalemise määr), et mida me mõõdame ja kuidas me mõõdame.

Britt Saarsen lubab antud vastuse saata kirjalikult.

Margus Haidak täpsustab, et need on ikkagi kaks erinevat indikaatorit. Üks on see, mis mõõdab formaal- ja mitteformaalõppes osalemist, ehk siis täiendõppes ja tasemeõppes. Ja see on see, kus meil on eesmärgiks 25% seatud ja eraldi indikaator on mitteformaalõppe mõõtmiseks.

2. Ettepanekute arutelu haridus- ja noorteprogrammi 2026-2029 muutmiseks ning perioodi 2021-2027 Euroopa Liidu struktuuritoetuste vahendite planeerimise ja nende kasutamise osas.

A. Tõnisson: Üldise märkusena: kokkuhoiu ajal tuleb eelkõige keskenduda haridussüsteemi põhifunktsiooni – õpilased õpivad ja õpetajad loovad selleks keskkonna – otsesele tagamisele. Kaudsemad tegevused võivad küll olla põhimõtteliselt vajalikud, aga nende teostamine ei tohi seada ohtu põhifunktsiooni täitmist. Niisugune prioriteedi valik tähendab raharessursi suunamist koolidesse ning ka vabanevast korraldavast tööjõust võivad saada head õpetajad. Programm ei sisalda rahalisi arvutusi, sestap on keeruline anda täpset kokkuhoiukohta. Näitena võib tuua, et HARNO 10. aprilli uudiskiri räägib Aasta Koolist, Õpiruumi keskusest, eTwinningust, projektist Targalt Internetis, aga ei räägi nt riigieksamitest, mida HARNO korraldab ning millega seotud materjalid jõudsid kooli olulise hilinemisega.

A. Tõnisson: Palun sõnastada ümber 1. lehekülje viimane lõik, mis räägib õpetajate puuduse juurpõhjustest. Kindlasti on HTM-l kättesaadavad uuringud (nt TLÜ Õpetajaurimus või TALIS), mis annavad aluse õpetajate töötingimuste, -koormuse ja -tasu murede prioritseerimiseks. On vähetõenäoline, et koolijuhtimine on peamine mure. Kindlasti vajab kontrollimist, aga tunnetuslikult võiks edetabel olla 1. palgatingimused ja koormus; 2. keeruliste õpilaste suur osakaal (NB! programmi lk 18 näeb selle tööülesande olulist kasvu); 3. juhtimine koolis.

HTM: Lause, millele Ain Tõnisson viitab on: „*Õpetajate puuduse juurpõhjused peituvad eelkõige töötingimustes, -koormuses ja -tasus. Töökeskkonna ja -tingimuste üheks peamiseks kujundajaks on haridusasutuse juht, mistõttu on oluline tõsta juhtimise kvaliteeti ning toetada haridusasutuse pidajaid ja noortevaldkonna korraldajaid värbamisel, juhtide hindamisel ja koolijuhtimise arendamise eestvedamisel*“. Töökeskkonna ja töötingimused kujundab asutuse juht. Esitatud loetelu ei ole tähtsuse järjekorras, vaid kirja on pandud peamised põhjused. Õpetajate töökoormus ning keerulised õpilased on ka juhtimise teema. Keeruliste õpilaste arvu ei saa vähendada, vaid juht saab nende jaoks sobiva keskkonna luua ja kooli töökorraldust muuta. Vajadusel saame loetelu ümber kujundada vastavalt teie esitatud loetelule.

A. Tõnisson: Programm kasutab mõisteid „nüüdisaegne õpikäsitlus“ mitmes kohas, „tulevikuuskus“, „mitteformaalsete ja informaalsete õpikeskkonnad“, mida ei ole defineeritud ning mis samas ei ole tavakeeles kasutatavad. Palun lisada definitsioonid või kasutada programmi sõnastuses endas sõnastusi, mis on mõistete taga.

HTM: Programm koostatakse arengukava elluviimiseks. Programmis pole võimalik kõikide mõistete definitsioone kajastada. Tegemist pole nn kontseptsioonidokumendi, vaid ennekõike dokumendiga, kus on kajastatud tulemusvaldkonna saavutamisele suunatud meetmed,

tegevused, teenused ning nende eesmärgid, mõõdikud ja rahastamiskava. Püüame siiski programmi teksti täiendada nii, et see võimaldaks paremini lugejal aru saada, millega on tegu.

A. Tõnisson: Palun õpetajate keskmise töötasu arvutamise metoodikatäpsustust (lk 6). Kas kõikide aastate kohta kasutatakse sama metoodikat, st nt on ette näha suhtarvu langust lähiaastatel? Kuidas arvestab metoodika neid õpetajaid, kellel on väga suur tunnikoormus?

HTM: Põhjalik ülevaade on protokollis lisas. Õpetajate keskmise palga metoodika on sama alates 2013. a, kui HTM-is hakati järjepidevalt nimetatud näitajat arvestama ja tulemusi Haridussilma portaalis avaldama. Ka suhtarvu (indikaatori) lk 6 „*õpetajate keskmine töötasu võrreldes Eesti keskmise töötasuga (%)*“ arvutamise metoodika on olnud läbivalt samasugune. Kasutatakse selleks siis HTM poolt arvatud õpetajate (üldharidus, kutseharidus, alusharidus) keskmise palga näitajat ning Statistikaameti arvatud Eesti keskmise palga näitajat. Õpetajate keskmise palga arvestusmetoodika HTM-is: Õpetajate keskmine palk – s.o palk, mida makstakse ühe õpetaja ametikoha kohta. Selle aluseks on perioodi tegelikud palgakulud saldoandmikust, mis jagatakse perioodi keskmise õpetajate ametikohtade arvuga ja perioodi (kuude) arvuga. Õpetajate ametikohtade arv saadakse EHIS-est (Eesti Hariduse Infosüsteem), andmed esitavad EHIS-esse koolid. Õpetajate palga alammäär on 2025. a 1820 eurot, millele lisandub diferentseerimise osa 20%, s.t, et õpetajate arvestuslik keskmine palk on 2184 eurot. Õpetajate keskmise palga sihti – 120% Eesti keskmisest palgast, pole pikaajaliselt võimalik ilma lisaressurssideta ja haridusvõrku korrastamata järgmistel aastatel saavutada. Seepärast käivitati 2025-2028 pikaajalise haridusleppes sõlmimine, et leppida kokku õpetajate karjäärimudel ja vastavad palgaastmed ning algatati kohalike omavalitsustega läbirääkimised koolivõrgu korrastamiseks, et saavutada rahvastiku muutustega arvestav, kaasaegset õpikäsitust toetav ja kaasava hariduse põhimõtetest lähtuv koolivõrk ning ligipääs eestikeelsele haridusele kõigis piirkondades.

EHISe õpetajate ametikohtade arv näitab iga kuu kohta summaarset keskmist. Kui õpetajate arvestuse metoodikad peaksid EHISe andmete alusel ja raamatupidamises erinema (jättes kõrvale andmete kvaliteediküsimuse), siis õpetajate ametikohtade arvud EHISe andmete ja raamatupidamise andmete alusel kahjuks ühilduda ei saa. EHISe õpetajate ametikohtade arvu mõjutab andmete kvaliteet. EHISe andmestikus on esinenud juhtumeid, kus töötaja sisestatakse andmebaasi palju hiljem realselt tööle asumise kuupäevast ning kahjuks ka neid juhtumeid, kus töötaja unustatakse andmebaasist õigeaegselt maha võtta. Kui need töötajad juhtuvad olema õpetajad, siis see mõjutab omakorda õpetajate ametikohtade arvu. Õpetajate ametikohtade arv on koormuste summa. Õpetajate keskmise töötasu langus või tõus riigi keskmisest palgast sõltub riigi eelarvelistest vahenditest ja KOVide võimalustest panustada õpetaja palgatõusu.

A. Tõnisson: Palun täpsustada, kuidas saavutatakse väga suur hüpe õppeprotsessis osalejate rahulolus (lk 15, kahe aastaga muutus 5-7 protsendipunkti).

HTM: Viimastel aastatel on see näitaja isegi langenud, nii et siht on olnud liiga optimistlik ja tõesti peaksime korrigeerima. Samas, kuidas me saame sihiks võtta, et vaid veerand õpilastest on kooliga rahul? See on loogiline, et 2035. a siht on „kasvab“, kuna rahulolu on väga madal. Kuidas selle järgi adekvaatseid vahepealseid sihte seada olukorras, kus kooliga rahulolu kasvamise asemel hoopis kahaneb, on väljakutse.

A. Tõnisson: Palun täpsustada, miks on üldhariduse riiklike õppekavade arenduse puhul lisaks üldoskustele (ilmselt mõeldud seniseid üldpädevusi) nimetatud ka tulevikuoskused ja eraldi meediapädevus (lk 17). Kas loetav programm annab juhised riikliku õppekava muutmiseks?

HTM: Ei, programm ei anna juhiseid õppekava muutmiseks. Üldoskuste all mõistetakse siin tõesti üldpädevusi. Tulevikuoskuste all mõistetakse OSKA raportitest ilmnenud ja ilmnevaid oskusi, mida täna hariduses veel ei sisustata ega arendata või tehakse seda vähesel määral.

Meediapädevus on eraldi välja toodud seetõttu, et HTM koostöös Riigikantseleiga vastutab meediapädevuse riikliku tegevuskava elluviimise eest. Ühiskonna meediapädevuse all, mille tõstmine on riigikaitse ja julgeoleku seisukohast võtmetähtsusega, mõistetakse oskusi, teadmisi ja hoiakuid, mis aitavad eri kanalites esitatud teavet kriitiliselt analüüsida ja hinnata ning kujundada adekvaatseid hinnanguid.

A. Tõnisson: Mis on õppekorralduse ja õpiteede personaliseerimise meetmed (lk 17)?

HTM: Õppekorralduse ja õpiteede personaliseerimise meetmed on suunatud sellele, et õppimine oleks võimalikult sobiv iga õppija vajaduste, huvide, võimete ja eesmärkide jaoks. Peamised meetmed selle saavutamiseks: 1) Paindlik õppekorraldus (õppevormide mitmekesisus, ajaliselt paindlik õppimine, õppeaja pikendamine või lühendamine vastavalt vajadusele) 2) Individuaalne õppekava ja õpitee kujundamine (personaalne õpatee, õpiväljundite põhine lähenemine, nõustamine) 3) e-õppe ja digilahenduste kasutamine 4) varasemate õpingute ja töökogemuse arvestamine.

A. Tõnisson: Kitsa turu tingimustes on õppevara toetamine riigi poolt ilmselt vajalik (lk 17). Tasub panustada just sellesse õppevarasse, mille kasutussagedus on kõige suurem. Lausestustähelepanek, lk 4 lause „Toetatakse haridus- ja noortevaldkonna töötajate professionaalset arengut nüüdisaegse õpikäsituse rakendamiseks ning vähendatakse kvalifikatsioonita õpetajate osakaalu, sh muudetakse kvalifikatsioonitingimusi.“ annab tõlgendamisvõimaluse, et kvalifikatsiooninõude leevendamisega tekib juurde sisulist kompetentsi. Tõenäoliselt siiski nii ei mõeldud.

HTM: Võtame arvesse.

ELVL ettepanekud haridus- ja noorteprogrammi 2026-2029 muutmiseks: **Õpetajate järelkasvu tagamine:** Suurendada õpetajakutse atraktiivsust konkreetsete meetmetega, nagu töötasude jätkusuutlik tõstmine, paindlikud töövormid ja mentorprogrammide laiendamine; Toetada ülikoolide koostööd kohalike omavalitsustega, et siduda õpetajakoolituse praktikavõimalused ja tulevaste õpetajate töökohad paremini piirkondlike vajadustega.

Õppimiskohustuse ja kutsehariduse reformi rakendamine: Jälgida õppimiskohustuse reformi rakendumist ja viia läbi regulaarseid mõjuhinnanguid, et vajadusel kohendada rakendatavaid meetmeid; Suurendada koostööd tööandjatega, et tagada kutseõppe vastavus tegelikele tööturu vajadustele; Soodustada regionaalset koostööd teenuste pakkumisel ja tugispetsialistide jagamisel, eriti väiksemates omavalitsustes.

ELVL ettepanekud perioodi 2021-2027 Euroopa Liidu struktuuritoetuste vahendite planeerimise ja kasutamise osas:

- Haridustaristu arendamine ja kaasajastamine:
 - Jätkata EL-i struktuurivahendite kasutamist koolivõrgu korrastamiseks, rõhuga piirkondades, kus rahvastiku muutused on olnud kõige suuremad (nt Ida-Virumaa, kahaneva rahvastikuga väiksemad maapiirkonnad).
 - Toetada senisest enam kaasaegsete õpikeskkondade loomist, sh digitaristu parandamist koolides ja huvikoolides.
- Vaimse tervise teenuste ja noorsootöö toetamine:
 - Eraldada rohkem vahendeid programmidele, mis on suunatud õpilaste ja noorte vaimse tervise parandamisele, eriti ennetusmeetmetele koolides ja noortekeskustes.
 - Toetada kohalikke omavalitsusi noorsootöö valdkonna kompetentside arendamisel ja professionaalsete töötajate koolitamisel.
- Regionaalne koostöö ja võimekuse kasvatamine:
 - Jätkata EL toetuste suunamist regionaalsete hariduskeskuste loomisele, mis ühendavad üld- ja kutsehariduse ning pakuvad paindlikke õpiteid.

- Tagada väiksemate omavalitsuste suurem ligipääs kvaliteetsetele haridus- ja noorsootööteneustele regionaalsete koostöövõrgustike kaudu, mida toetavad EL vahendid.

(allkirjastatud digitaalselt)
juhataja

(allkirjastatud digitaalselt)
protokollija

Keda arvestatakse EHISe andmete alusel õpetajate hulka?

EHISe õpetajate ja akadeemiliste töötajate alamregistrisse kogutakse andmeid: õpetajate kohta:

- üldharidus: õpetaja, klassiõpetaja;
- alusharidus: alushariduse õpetaja, alushariduse muusikaõpetaja, alushariduse liikumisõpetaja, alushariduse ujumisõpetaja, alushariduse eesti keele õpetaja ning erirühma ja sobitusrühma õpetaja;
- kutseharidus: kutseõppeasutuse õpetaja, üldharidusainete õpetaja (kutseõppeasutuses));

juhtide kohta:

- üldharidus: direktor (juhataja), õppealajuhataja;
- alusharidus: direktor (juhataja), õppealajuhataja;
- kutseharidus: direktor (juhataja), direktori (juhataja) asetäitja õppe- ja kasvatusalal; õppekasvatusala juhtivtöötaja;

ja tugispetsialistide kohta:

- üldharidus: sotsiaalpedagoog, logopeed, eripedagoog, koolipsühholoog;
- alusharidus: alushariduse eripedagoog, alushariduse logopeed, käesolevast õppeaastast ka alushariduse koolipsühholoog;
- kutseharidus: eripedagoog (kutseõppeasutus), koolipsühholoog, sotsiaalpedagoog -
- ehk nende koolitöötajate kohta, kellele on kehtestatud kvalifikatsiooninõuded.

Õpetajad on ametinimetuste alusel kõik õpetajad ning juhid ja tugispetsialistid, kes tegelevad õppetööga.

Metoodika:

- Õpetajal peab vaatlusealusel perioodil olema kehtiv leping.
- Va need õpetajad, kes on töölt ajutiselt eemal (nt lapsehoolduspuhkusel viibijad).
- *Erisused üldhariduse õpetajate puhul:*
 - kui tugispetsialistile on märgitud EHISe baasi *õpiabirühma ainete* nimetused (erinevate nimetustega), siis sellised tugispetsialistid jäävad õpetajate hulgast välja; kui tugispetsialist õpetab veel mingeid õppeaineid lisaks nimetatud õpiabirühma ainetele, siis nende ainete õpetajana arvestatakse ta õpetajate hulka;
 - kõik õpetajad, tugispetsialistid, kellele on märgitud baasi *logopeedi, kõneravi* aine nimetus, jäävad õpetajate arvestusest välja; kui EHISe baasi on märgitud veel mingid teised õppeainete nimetused, siis nende ainete õpetajana arvestatakse nad õpetajate hulka;
 - kui sotsiaalpedagoogile on märgitud EHISe baasi aine nimetusega *sotsiaalpedagoog*, siis see sotsiaalpedagoog ei kajastu õpetajate arvestuses;
 - kui eripedagoogile on märgitud EHISe andmebaasi ained nimetusega *eripedagoogika* või *eripedagoog*, siis selline eripedagoog ei kajastu samuti õpetajate arvestuses.
- *Erisused lasteaedade puhul:*
 - Lasteaedade puhul on õpetajad ainult õpetajate ametikohtadel töötavad isikud (juhid ja tugispetsialistid ei tegele õppetööga).
- Õpetajate statistikas arvatakse õpetajate hulka nii töölepinguga töötajad kui ka võlaõiguslepingute alusel õppeteenuse pakkujad; õpetajate palgaarvestuses arvestatakse ainult töölepinguga töötajatega,
- Õpetajate hulka arvatakse nii munitsipaal-, era- ja riigikoolide, munitsipaal-, era- ja riigikutseõppeasutuste, munitsipaal- ja eralasteaedade õpetajad; üldhariduse õpetajate puhul ka kutseõppeasutuste mittetatsionaarse üldharidusõppe õpetajad ja MUBA

põhikooli ja gümnaasiumi õpetajad. Laagri Kool arvatakse munitsipaalkoolide ja Tallinna Euroopa Kool riigikoolide hulka kuluarvestuse jaotuse alusel.

- *Õpetajate koormus:*
 - Õpetajate ametinimetuste puhul kajastub EHISes lepingus fikseeritud koormus (kui õpetaja on nt pool kuud haiguslehel, siis see ei kajastu EHISes, seega erinevad EHISe andmed raamatupidamise andmetest).
 - Juhid ja tugispetsialistid, kes tegelevad õppetööga: kui õpetajana töötamise koormus ei ole lepingus kirjas, st et see ei ole ka EHISesse kantud, kasutame juhtide ja tugispetsialistide arvestuslikku õpetamisega seotud koormuse välja arvutamiseks järgmist valemit: üldhariduskoolid: nädalas õpetatavate tundide arv/arvestusliku 21 tunniga; kutseõppeasutused: õppeaastas õpetatavate tundide arv/arvestusliku 840 tunniga.

EHISe õpetajate ametikohtade arv näitab iga kuu kohta summaarset keskmist. Kui õpetajate arvestuse meetodikad peaksid EHISe andmete alusel ja raamatupidamises erinema (jättes kõrvale andmete kvaliteediküsimuse), siis õpetajate ametikohtade arvud EHISe andmete ja raamatupidamise andmete alusel kahjuks ühilduda ei saa.

EHISe õpetajate ametikohtade arvu mõjutab andmete kvaliteet. EHISe andmestikus on esinenud juhtumeid, kus töötaja sisestatakse andmebaasi palju hiljem realselt tööle asumise kuupäevast ning kahjuks ka neid juhtumeid, kus töötaja unustatakse andmebaasist õigeaegselt maha võtta. Kui need töötajad juhtuvad olema õpetajad, siis see mõjutab omakorda õpetajate ametikohtade arvu.

Andmetes on iga-aastaselt õpetajaid, kellele on märgitud koormus >1 ametikoha. Koolidelt saadud tagasiside põhjal märgitakse >1 koormusi EHISesse, et maksta ületunnitasu või see on olude sunnil >1 . HTM järelevalve eksperdid saavad koolis järelevalve käigus juhtida >1 koormusega töötamisele tähelepanu, samuti saab andmete kvaliteeti parandada EHISe andmete kontrolliprotsessi käigus. HTMi väljastatav ning riiklik statistika on kokkuleppeliselt 10.11 seisuga, seega enne seda kuupäeva ja ka peale seda kuupäeva toimub andmete kontroll ning küsitavad andmed saadetakse koolidele parandamiseks. Andmete pidevaks seireks ei ole kahjuks ajaresurssi. Kui kool kinnitab, et andmed on korrektsed, siis nii jääb.

Samuti on koolidele kättesaadavad HTM kodulehel olevad tööõigusega seotud infomaterjalid. <https://www.hm.ee/uldharidus-ja-noored/opetaja-koolijuht-ja-kooli-pidaja/toosuhted>.

Koolijuhtide õpetajate töö- ja palgakorralduse alase teadlikkuse tõstmiseks on toimunud vastavad pilootprojektid KOVidele, koostatud on juhend töö- ja palgakorralduse kohta [JUHENDMATERJAL UUS.pdf \(harno.ee\)](#). Samuti on töö- ja palgakorralduse teemat käsitletud juhtide programmides ja koolitustel.

Kõikide aastate kohta on kasutatud sama meetodikat. Õpetajate keskmise töötasu langus või tõus riigi keskmisest palgast sõltub riigi eelarvelistest vahenditest ja KOVide võimalustest panustada õpetaja palgatõusu.

Õpetajate ametikohtade arv on koormuste summa. Õpetajate ametikohtadel töötavate isikute puhul on koormus fikseeritud lepingus. Kui õpetaja koormuse arvestuse aluseks on olnud ainult õpetaja õpetatavate õppetundide arv - koormus on õpetatavate tundide arvu jagatis arvestusliku koormusnormiga, siis on õpetaja koormus puhtalt tunnikoormuse põhine, koormuse võib olla matemaatilise tehte tulemusena >1 . Kui õpetaja koormuse arvestuse aluseks on üldtööaeg 35 h nädalas, siis on koormuse arvestuses arvestatud kõigi õpetajate tööülesannetega.

Kui juhtide ja tugispetsialistidega sõlmitud lepingutes, kes tegelevad õppetööga, ei ole kirjas õpetajana töötamise koormust, siis arvestame neile õpetamisega seotud koormuse välja õppetundide põhisel: nädalas õpetatavate tundide arv/arvestusliku 21 tunniga.